REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următoarele BIROURI de ANUNŢURI:
în Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik.
În Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

„GAZETA" iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov:
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 31. Braşov, Sâmbătă 10 (23) Februarie. 1907.

Proiectele lui Apponyi.

Mai iute decât anunţaseră foile guvernului, ministru de culte şi instrucţiune publică contele Albert Apponyi a prezentat camerei faimoasele sale proiecte de lege relative la aşa ḑisa regulare a salariilor învăţătorilor de la şcoalele poporale de stat şi confesionale.

Se ḑicea că proiectele vor fi prezentate numai pe la finea lunei curente. Dar Apponyi s'a grăbit cu ele şi eri aceste proiecte de lege, în contra obiceiului, erau tipărite gata şi au şi fost împărţite între deputaţi.

S'aştepta ca preşedintele camerei Justh să anunţe tipărirea proiectelor şi că la timpul său le va pune la ordinea ḑilei. Dar Justh avându-le de astădată tipărite gata s'a rugat de cameră să-l împuternicească de a conchema deja pe ḑiua următoare comisiunea pentru instrucţiunea publică, ca să desbată proiectele.

Au voit să arate şi unul şi altul printr'asta cât de mult le zace la inimă starea materială a învăţătorimei. Şi cum să nu, când Apponyi s'arată atât de darnic în ce priveşte pe învăţătorii de la şcoalele de stat maghiare, iar cât pentru şcoalele confesionale şi învăţătorii de la aceste şcoale, le crează prin proiectul său de lege o situaţiune care, după părerea noastră, este mult mai rea decât dac'ar fi cerut de la dietă să decreteze de-a dreptul străformarea tuturor şcoalelor comunale şi confesionale în şcoale de stat.

Nu numai că în proiectul de lege, despre care vorbim, se cuprind toate măsurile ce au fost dinainte anunţate în interesul maghiarisării, dar găsim în el şi dispoziţiuni până acum nepublicate, cari vor consterna pe ori şi care aderent sincer al autonomiei bisericeşti-şcolare. E *non plus ultra* ceea-ce prestează ministrul de culte în fariseism şi cinism prin prezentarea acestui proiect. Deja introducerea este prevestitoare a celor ce au să urmeze. Invăţătorii confesionali dela şcoalele cari vor primi ajutor dela guvern, sunt declaraţi de funcţionari publici şi supuşi puterei disciplinare a ministrului. Salarul fundamental anual e stabilit cu 1000 de coroane ca minimum şi 1200 coroane ca macsimum. Se mai stabilesc quinquenale. Susţiitorii şcoalelor comunale şi confesionale trebue să reguleze salariile învăţătorilor lor după normele din acest proiect de lege până la 30 Iunie 1910. Dacă n'ar fi în stare, din cauza sărăciei lor, să plătească sumele cerute pot să se adreseze la ministrul de instrucţiune pentru ajutor de stat corăspunzător. Dacă susţiitorii de şcoale nu vor putea satisface urcărei cerute a salariilor şi totuşi nu vor cere ajutor ei *pierd printr'asta dreptul* la susţinereaa şcoalei respective.

Numai acelor învăţători li-se va da ajutor de stat carĭ vor fi calificaţĭ după lege şi vor vorbi, scrie şi instrui corect ungnreşte. Apoi vine o dispoziţiune generală, care ordonă să se desvoalte şi întărească în sufletul şcolarului spiritul patriotic maghiar şi ca semn esterior se cere să se pună la întrarea şcoalei şi în clase pajura ungurească şi în sale să se mai acheţe icoane din istoria ungară. La sărbătorĭ să fie arborat steagul naţional cu pajura.

Apoi vine un pasagiu berzeviczian despre modul cum trebue să se instrueze copiii în limba maghiară, şi se adauge cunoscuta clauzulă, după care în şcoalele respective fără deosebire va fi a se preda limba maghiară, aritmetica, istoria patriei şi drepturile şi datorinţele cetăţeneşti în limba maghiară, după manualele prescrise de guvern. Mai vine încă un „tromf". La şcoalele, cari vor căpăta un ajutor mai mare de 200 coroane, numirea învăţătorului se poate face numai cu aprobarea ministrului.

Dacă ajutorul de stat trece peste jumătate al învăţătorului, ministrul numeşte direct pe învăţător.

Intr'o comună în care statul susţine pe un învăţător poporal, se pot da ajutoare învăţătorilor dela alte şcoale din acea comună numai în cazul când se va dovedi că susţinerea acestei şcoale e în adevăr necesară.

Urmează dispoziţiile draconice privitoare la nelimitatul drept de disciplinare al ministrului, cari dispoziţii se încep cu cazul de disciplinare prevăzut faţă de învăţătorii, cari vor neglija instrucţiunea limbei maghiare. Apoi urmează cazurile folosirei de cărţi şcolare nepermise şi în fine cazul tipic al aşa ḑisei direcţiuni duşmane statului. Şcoala, la care se va constata unul din aceste cazuri, ce va aduce cu sine destituirea învăţătorului, poate fi cassată de ministru şi în locul ei poate fi înfiinţată o şcoală de stat. Ministrul va putea investiga şcoalele prin comisar special ministerial. Dacă preotul va fi complicele învăţătorului disciplinat, preotului i-se poate lua congrua ce i-o dă statul. Dacă după o jumătate de an autoritatea bisericească nu va satisface admonierilor ministrului, şcoala poate fi închisă.

Toate aceste dispoziţiuni vor rămânea în vigoare numai până la 1912 pe când, se vede, e plănuită definitiva maghiarizare a şcoalelor. Vârful îl pune dispoziţia că fiecare învăţător trebue să depună un jurământ oficial fiind prezent şi inspectorul reg. ung. In jurământ e cuprins şi un pasagiu, după care învaţătorul se leagă că va creşte şcolarii în iubire către patria maghiară.

Aceasta este în liniamente generale opera cea mai nouă a contelui Apponyi, pe care o semnalăm ca pe cel mai cutezător atentat ce s'a îndreptat vre-odată de către o stăpânire ungurească în contra vieţei şi desvoltărei naţionale a popoarelor nemaghiare!

Interpelaţiunea dep. C Brediceanu a scos din sărite pe popa Hock, cel prins cu minciuna de dep. Vajda. In şedinţa de erĭ a dietei dep. Hock, luând cuvântul, a declarat că interpelaţiunea dep. Brediceanu în chestia terorismului de la Bocşa, a fost menită pentru streinătate, ca să ducă în rătăcire (?!) opiniunea publică europeană. Partidul naţionalităţilor, a zis Hock, a creat o organizaţiune internaţională de ziarişti, cari pe bani au fost aduşi la Bocşa, pentru-ca să demonstreze în faţa Europei, că guvernul ungar influinţează alegerile. Alegerea de la Bocşa a decurs în ordine, şi camera are datorinţa să clarifice străinătatea. Hock îşi încheie expectoraţiunile sale cerând revizuirea, conform spiritului timpului, a legei naţionalităţilor, care e învechită.

Se vede că faptele concrete înşirate de dep. C. Brediceanu n'au rămas fără răsunet în tabăra şoviniştilor, cari, pe lângă tot răspunsul provocător şi bagatelisator ce l'a dat ministrul Andrssy, işi tem »reputaţia«.

Inăsprirea conflictului greco-român. »N. fr. Presse« primeşte din Bucureşti ştirea, să guvernul român a dispus de curând că fie expulsaţi 56 Greci din ţară şi zice că prin măsura aceasta conflictul între Grecia şi România a fost înăsprit. Foile cele mai nouă bucureştene ne spun însă, că executarea expulsărilor celor 56 de Grecĭ n'a fost încă până acuma dusă în îndeplinire, ci a fost repeţit amânată.

Cu privire la paşii energici, ce i-a făcut marele vizir Hilmi-paşa la patriarchat pentru ca acesta să pună odată capăt agitaţiunei fără conştiinţă a episcopilor greci şi a uneltelor lor, scrie »Politische Correspondenz«:

Patriarchatul ecumenic, în mânia depeşei circulare a marelui vizir, stă şi mai departe pe punctul său de vedere intransigent şi e susţinut în rezistenţa sa de guvernul grecesc. Nu numai că patriarchatul nu vrea să-şi schimbe atitudinea sa şi să ţină seamă de dorinţele guvernului turcesc în chestiunea Românilor macedoneni, dar se zice, că ar fi hotărât de a trage chiar ultima consecinţă şi de a declara pe cuţo-vlahi de *sismatici*.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Din prosele lui Carducci.

Pentru tricolor.*)

Popor din Reggio, Cetăţeni ai Italiei,

Aceea, ce facem noi acum, aceea ce ne aminteşte lespedea aceasta de piatră, e mai mult. ca o sărbătoare, e mai mult ca un fapt. Fraţilor, noi sărbătorim azi ziua naşterii patriei.

Dacă patria ar fi şi pentru noi, ce a fost pentru strămoşii noştri, cei de suflet mare, adecă religiunea cea mai înaltă a inimii, minţii şi a voinţii, atunci ar sta aci, ca la sărbătorile Atenei şi Olimpiei, şi ca în feriile laţiale, arzând cu flacările cele mai curate, altarul ţării noastre şi un Pindarus nou l'ar încunjura cu dalbelei coruri de băieţi şi de fete cântând şi pe dinainte ar păşi al doilea Erodot, cetind poporului adunat poveştile, şi feţialul ar chiema cu glas tare numele cetăţilor surori şi jurate. Te-ar chiema pe tine Bolonie umbrică şi etruscă, mamă a dreptului; şi pe tine Modenă mamă a istoriei; şi pe tine Ferrară epică, cea mai tânără fiică a părinţilor veneţi, celţi şi longobarzi, pe ţărmurile râului Po. Şi şi-ar deschide braţele sale înaintea celui ce vine, Reggio cetatea inimoasă şi mândră, această fiică a consulului M. Emilius Lepidus şi mama lui Ludovic Ariosto »cetate însufleţită a Italiei«, din sânul căreia cânta poetul Mascheronianei —

La favilla scoppiò donde primiero
Di nostra libertà corse il baleno.

Dară vremea de astăzi nu se mai strădueşte spre frumseţe şi idealitate: se zice, că generaţiei de acum îi lipseşte simţământul naţional şi că domnitorii nu s'au arătat îngrijitori de educaţiunea naţională. Că poporul se îmbulzeşte după larmă şi după scandaluri. Eu zic aşa, unii uită sau, ce e mai mult, nici nu cunosc zilele de glorie, uită din istoria cea mai apropiată numele şi faptele, cărora le datoresc că au devenit şi trebuiau să devină un popor, ear poporul nu le cunoaşte nu le bagă în samă. Dar cu atât mai mult să-ţi mulţumim ţie nobilă cetate Reggio, că tu ne aminteşti din trecutul Italiei cum, acum o sută de ani, în 7 Ianuarie 1797, s'a declarat în sala acestui palat al cetăţii, steagul tricolor, de steag naţional. Răsună încă, în istorie, o cetăţenilor, spre cinstea voastră, cuvintele pe cari Congresul Cispadan le rosti de pe aceste ziduri poporului din Reggio: »Străduinţa voastră pentru libertate a fost asemenea iubirei voastre pentru buna rânduială. Să ştie poporul din Modena, din Ferrara şi din Bologna, cine sunt cei din Reggio, drepţi, stăruitori şi generoşi, şi se va însufleţi şi va emula cu ei, pe calea gloriei şi a virtuţii. Epoca republicei şi-a luat începutul între zidurile acestea şi epoca aceasta luminoasă este una dintre momentele cele mai frumoase ale cetăţii Reggio«.

Preşedintele congresului Cispadan spunea adevărul. Unirea celor patru cetăţi însemna pasul dintâi al unui amestec confuz de confederaţiuni spre unitatea statului, care fu şi sâmburile unităţii naţionale. Acele cetăţi. cari până atunci se întâlneau numai pe câmp de bătaie, cu spada în mână şi cu vorbele mâniei pe buze, cari căutau în deosebirea de accent a dialectelor surori, pricina despărţirii şi a urii, care au născut un fel nou de poezie, de înjurături, acele cetăţi se întâlniră în sfârşit pentru-ca să arunce una în braţele celeilalte, strigând: republică, una şi nedespărţită! Ce suflet zeesc se coborî atunci în această sală ca să lumineze minţile, să descopere toată vedenia trecutului şi a viitorului, Roma cea cu trecut mare, Italia cea cu viitor bun? De sigur sufletul antic şi vecinic al gintei noastre, adunată din amestecul variilor neamuri italice şi dată în paza Vestei romane, de inima lui Grachus şi de geniul lui Cesar, se coborî atunci mişcat de aerul timpurilor nouă în flacări de iubire peste capetele deputaţilor cispadani şi din cei ieşiţi nu de mult din anticamere şi secretariate, din legaţi şi din duci, făcù oameni practici ai regimului liber, cetăţeni păzitori de adevăr şi de dreptate, legislatori prudenţi ai prezentului şi profeţi ai viitorului.

Şi la Roma, la Roma sburase deja în timpul mişcării iniţiate, prin discursuri şi prin cântece fantazia patriotică; însă înţelepciunea şi inima au luat la ţintă pe duşmanul vecinic din imperiul romano-german, unealta de despotism fără formă în mânile casei de Austria; aşa că în zilele acelea răsună pentru prima dată în Reggio amintirea până atunci ne mai cântată, a ligei lombarde şi a luptei de la Legnano, aşa că tinerimea setoasă de fapte, grăbi a da în Montechiarugolo probele unei răsbunări ca a lui Gavinana. Cu toate acestea Reggio fu învrednicită, ca pe zidurile ei să se ridice şi în piaţa ei să fâlfâe de prima oară semnul unui singur stat şi al libertăţii reînviate frumosul, curatul şi sfântul steag din trei colorĭ.

---

*) Din volumul: „Prose di Giosue Carducci", seconda edizione, Bologna, ditta Nicola Zanichelli 1906. O vorbire ţinută la Reggio, la sărbătorirea amintirii de 100 ani a formării republicei cisalpine de către Napoleon Bonaparte, (la desvălirea unui monument.) — Nota Trad.

Cronica din afară.

Memoriul revoluţionarilor bulgari. Din Sofia se anunţă: Organizaţia revoluţionară internă a hotărît să adreseze un memoriu primului ministru englez, în care îşi expune punctul său de vedere, şi convingerea că opinia publică europeană nu poate fi interesată de soarta popoarelor din Balcani de cât atunci când a comis masacre în mare. Miercuri a avut loc în Maşiţa, un meeting al opoziţiei. In urma provocărilor poliţiei s'a iscat o ciocnire, în care un ţăran a fost ucis, şi mai mulţi manifestanţi răniţi.

Spre a nu se jigni amorul propriu rus comitetul revoluţionar a hotărît să trimeată şi un memoriu Dumei ruse, memoriu care să conţină exact acelaşi text ca şi cel adresat primului ministru englez.

O întrevedere între Ţarul Rusiei şi împăratul Wilhelm. Faţă de ştirile răspândite cu privire la o întrevedere între Ţarul Rusiei şi împăratul Germaniei, ziarul »Koelnische Zeitung« află din sorginte semi-oficială, că nici o pregătire nu s'a făcut pentru această intrevedere. Ţarul ţinând seamă de situaţia internă a imperiului nu vrea să întreprinză nici o călătorie în străinătate în cursul acestui an.

Impăratul Wilhelm şi succesiunea la tronul Braunschweig. Trei deputaţi din Braunschweig au cerut zilele aceste audienţă la împărat căruia au vrut să-i înainteze o cerere cu privire la succesiunea tronului din ţara lor. Impăratul Wilhelm a refuzat să primească pe deputaţi sub motiv că el, prin scrisoarea din Octombrie adresată prinţului Cumberland, şi-a explicat pe deplin atitudinea în chestiunea aceasta, atitudine pe care n'are cuvânt ca s'o schimbe.

Din dietă.

Interpelaţia dep. C. Brediceanu.

In şedinţa de Mercuri a dietei d-l dep. C. *Brediceanu* a adresat, precum am anunţat, o nouă interpelaţiune ministrului de interne, contele Andrassy, în chestiunea terorismului desfăşurat de către organele stăpânirei în ajunul alegerii dela Bocşa.

In întroducerea interpelaţiunei sale dep. Brediceanu face amintire de cele două interpelaţiuni ale d-sale făcute în aceeaşi cauză în 30 Ianuarie şi 6 Februarie a. c., prin cari a adus la cunoştinţa dietei şi a miniştrilor abuzurile săvârşite de geandarmi şi autorităţi, cerând remediarea relelor. D-l Brediceanu resumează apoi răspunsul ministrului de interne, care declarase, că a dirigiat la faţa locului gendarmii deoparte ca să împiedece terorizmul, ce s'ar desfăşura în favorul candidatului român, de altă parte pentru a *asigura ordinea şi libertatea alegerii.* La acest răspuns al ministrului, zice d-l Brediceanu, am declarat că atât la alegerea trecută cât şi la cea de acum n'a fost şi nu poate fi vorba de nici un terorism, prin urmare măsura luată, prin trimiterea în cerc a 600 gendarmi, nu e motivată, de altă parte am garantat, că din partea poporului român nu se va comite nici un fapt de violenţă a dreptului, prin care s'ar putea periclita libertatea alegerii. Eu mi-am ţinut cuvântul. Dar cum stăm cu asigurarea d-lui ministru, că gendarmii şi autorităţile vor asigura ordinea şi libertatea alegerii? Voiu lăsa să urmeze aici fapte.

D-l Brediceanu înşiră apoi numeroase cazuri concrete, din cari resultă, că alegătorii români au fost bătuţi, arestaţi, seduşi şi şicanaţi cu fel şi fel de mijloace nepermise de către primari, gendarmi etc., cu un cuvânt că libertatea alegerei în loc să fie »asigurată« — vorba ministrului — a fost făcută iluzorie.

Ca încheiere adresează apoi ministrului următoarea interpelare:

1. E adevărat ori nu, că modalităţile alegerii ţinute în 14 Februarie în Bocşa, au fost stabilite de mai 'nainte în ministeriul de interne între acest minister şi între organele autorităţilor publice? Şi crede domnul ministru că această stabilire de mai 'nainte se poate concorda cu libertatea alegerii?

2. E adevărat, că odată cu această înţelegere s'a hotărît a se trimite jandarmii în cerc cu cinci săptămâni mai 'nainte de alegere? E adevărat, că jandarmilor li-s'a dat ordin, ca să împiedece contactul dintre alegătorii români naţionalişti chiar şi acasă în comunele lor; iar oamenii de încredere ai candidatului lor, dacă nu ar fi din comunele respective, să fie opriţi a năimi trăsuri şi a-i conduce la alegere pe partizanii lor, iar dacă nu s'ar supune acestei oprelişti, să fie escortaţi?

3. Are cunoştinţă domnul ministru de interne despre faptul, că autorităţile publice şi organele acelora au corteşit în favorul candidatului guvernului, au năimit trăsuri şi i-au condus pe alegători la localul alegerii?

4. A încuviinţat d-l ministru de interne dispoziţiile acestea, cari se află în cel mai mare contrast cu libertatea electorală? Dacă da, — pentru care motiv?

5. Iar dacă nu a încuviinţat măsurile acestea, este domnul ministru dispus a cerceta şi a pedepsi abuzurile făcute cu scop de a ingera asupra mersului alegerii?

6. Când are de cuget d-l ministru a revoca trupele de gendarmi din cercul Bocşei?

Ministrul Andrassy răspunde în ton provocător, că nu ştie nimic, n'a auzit, n'a văzut, că libertatea alegerii a fost perfectă, că chiar această alegere a dovedit în mod splendid terorismul ce s'a desfăşurat la alegerea trecută din partea Românilor, şi drept dovadă, se provoacă — ce ironie! — la deputaţii unguri, cari au asistat în tabăra lui Weisz la alegerea din Bocşa.

Dep. *Brediceanu* protestează mai întâi contra tonului şi modului cum sunt tractaţi deputaţii naţionalişti de către miniştrii. (Preşedintele provoacă pe d-l Brediceanu la ordine). Continuând d-l Brediceanu constată că chiar resultatul acestei alegeri dovedeşte că alegerea din trecut, care s'a anulat, a fost curată, căci atunci, când n'au fost gendarmi şi nu s'au luat măsuri preventive, poporul s'a manifestat liber şi a ales cu o mare majoritate pe candidatul dorit. Ministrul s'a provocat la acei deputaţi, cari au fost presenţi la alegere. Cazurile concrete, cari le-am înşirat eu, nu se referă însă la ziua alegerii, căci atunci alegerea a fost deja făcută (Mişcare). Ba s'a întâmplat chiar lucrul, care nu s'a mai pomenit în Ungaria, că pe alegătorii, cari veniau după comune la alegere nu *oamenii lor de încredere* îi întrebau că de care partid se ţin, ci funcţionarii comunali îi întrebau şi tot aceştia îndreptau trăsurile lor spre drumul, care duce în tabăra partidului (Mişcare).

Că ce s'a întâmplat atunci, când au fost conduşi în tabăra guvernamentală astfel de alegători, cari de fapt au votat pentru candidatul partidului nostru, aceasta n'o cercetez acum, aceasta aparţine altundeva, eu însă am înşirat lucruri, cari se referă la pregătirea alegerei şi aştept raportul, pe care îl va cere d-l ministru dela organele sale. Aştept, ca raportul acesta să se estindă în orice caz şi asupra acelor cazuri concrete, pe cari le-am denunţat noi şi organelor din acel cerc. Când am atras atenţiunea acelor organe administrative asupra dispoşiţiunilor legii şi asupra ilegalităţii procedurei lor, aceste au dat din umeri, iar prin intermediul altora au dat de ştire, *că aceste se întâmplă cu ştirea ministrului şi că ministrul a aprobat procederea lor.* (Mişcare).

Pe baza celor expuse nu iau la cunoştinţă răspunsul ministrului.

† Generalul Lahovary.

Publicăm astăzi unele date biografice despre regretatul ministru de externe al României, general Jacob Lahovary, care a încetat din viaţă alaltaeri dimineaţă în sanatoriul lui Bonnet din Paris, în urma unei operaţiuni grele, căreia s'a supus.

Născut la 16 Ianuarie 1846, a întrat în şcoala militară în 1862, ieşind cu gradul de sub-locotenent de artilerie în 1864, apoi fù avansat locotenent la 1868. Dela 1864—1869 a urmat şcoala politechnică, precum şi facultatea de ştiinţe din Paris, de unde a luat licenţa în matematici. In urmă a făcut şi şcoala de stat-major din acel oraş.

Căpitan la 1 Ianuarie 1871 la statul major general, major la 1874 în acelaş corp şi apoi în reg. 1 de linie. A făcut campania Independenţei ca şef al operaţiunilor militare la marele stat-major general al armatei de operaţie, fiind însărcinat şi cu facerea recunoaşterilor la Demirchioi şi Opanez. După căderea Plevnei a fost înaintat la gradul de locot.-colonel şi la 1883 colonel. In acelaş an i-s'a acordat brevetul de stat-major. General de brigadă la 1891 şi de divizie la 1 Aprilie 1900. A fost trimis de trei ori în 1874, 1879 şi 1894 la manevrele armatelor franceze şi germane. A fost ataşat militar la 1884 la Berlin. La 1870 a ocupat prin concurs catedra de calcul infinitesimal dela facultatea de ştiinţe din Bucureşti.

Iată şi câte-va date asupra carierei politice a defunctului fruntaş al partidului conservator: A fost de 4 ori ministru de răsboiu: în cabinetul generalului Ioan Em. Florescu (21 Februarie—Noemvrie 1891); în cabinetul Lascar Catargiu dela 27 Noembrie 1891—21 Februarie 1894, când a fost nevoit să se retragă în urma demisiunei în corpore a ofiţerilor de cavalerie; în cabinetul d-lui Gh. Gr. Cantacuzino (11 Aprilie 1899—7 Iulie 1901 şi dela această din urmă dată, în cabinetul d-lui P. P. Carp până la retragerea ministeriului, 14 Februarie 1901. Pe ziua de 1 Aprilie 1901 s'a retras din armată, consacrându-se cu totul politicei militante. A fost ales în parlament deputat şi senator în mai multe rânduri.

D. general Lahovary posedă numeroase decoraţiuni şi medalii.

*

Corpul neînsufleţit al generalului Lahovary a fost îmbalsamat şi depus în capela română din Paris. Mercuri şi Joi s'au înscris miniştrii francezi şi numeroşi membrii ai corpului diplomatic din Paris la legaţiunea română. Mâne sicriul va fi pornit spre România.

ŞTIRILE ZILEI.

— 9 Februarie v.

Un monument lui Carducci. Camera italiană a aprobat proiectul de a se ridica un monument lui Carducci în Roma.

Inspectorul general al şcoalelor române din Macedonia d-l Duma, un bun cunoscător al chestiei Românilor macedoneni, s'a retras, după cum se anunţă din Constantinopol, din funcţiune în urma unei neînţelegeri cu autorităţile.

Proces de pressă. Inaintea tribunalului din Pojun s'a pertractat Marţi procesul de pressă al naţionalistului slovac Martin Albini pentru »agitaţie«. Albini a fost condamnat la *1 an închisoare de stat şi 400 cor. amendă în bani.* In contra sentinţei s'a făcut cerere de nulitate.

Inmormântarea principesei Clementina. Din Coburg se anunţă, că trenul care aducea rămăşiţele pământeşti ale principesei Clementina a sosit aci eri la 11 oare dimineaţa. La gară se aflau prezente rudele de aproape ale principesei, printre cari ducesa Victoria Adelhaid, principele Leopold al Prusiei, reprezentantul împăratului Germaniei, principele Ferdinand al Bulgariei, principii de Coburg, principele Ferdinand al României, alţi principi şi delegaţi. După ceremonia religioasă, care a avut loc la castel, archiepiscopul Bamberg a rostit o alocuţiune prin care a relevat marele merite ale defunctei. In urmă sicriul a fost pus în cavou.

Studenţii ruteni dela universitatea din Lemberg, cari au fost arestaţi din pricina esceselor întâmplate la aceasta universitate, au înaintat o cerere la preşedintele Curţii de apel, în care se plâng amar, că se trăgănează investigaţia contra lor, că li-se fac tot felul de şicane, că în chilii întunecoase şi mucegăiate destinate numai pentru câte 6—6 arestanţi, sunt înfundaţi şi câte 12 studenţi. Apoi spun că ei iau răspunderea pentru faptele lor, nu cer graţie şi nu vor să zădărnicească cercetarea, dar pentru cazul că nu vor fi puşi pe picior liber până Joi, 20 (l. c.) ei anunţă că *vor începe greva de flămânzire*, că adecă nu vor mai lua hrană la sine.

Sunt cu totul 79 de studenţi ruteni, cari de trei săptămâni se află în închisoare preventivă şi a făcut mare senzaţie în toată Austria ameninţarea *lor* cu greva de flămânzire.

Escesele, pentru cari tinerii ruteni au fost arestaţi, s'au întâmplat în 23 Ianuarie la universitatea din Lemberg. Motivul au fost certele naţionale între Poloni şi Ru-

---

Fii binecuvântat! binecuvântat în originea ta nepătată, binecuvântat în calea păsurilor şi a nenorocirilor pe care ai purces, binecuvântat în bătaie şi în victorie acum şi-n vecii vecilor. Să nu cazi nici odată în ghiarele vulturilor şi a leilor, să nu fi ajuns de fiare răpitoare, tu care porţi culorile primăverii noastre şi ale ţării noastre, de la Cenisio până al Etna: zăpezile Alpilor, Aprihele din văi, flacările vulcanilor. Şi acele colori câştigară iute inimile generoase şi gentile, cu inspiraţiile înaltelor virtuţi; albul, simbolul credinţei senine a ideilor, ce dau conştiinţă divină sufletelor înţelepţilor; verdele, reînflorirea vecinică a speranţei spre roadele bune ale tinereţii poeţilor; roşul, pasiunea şi sângele martirilor şi al eroilor. Şi poporul preamări îndată tricolorul său, că e cel mai frumos şi că doreşte totdeauna să-şi câştige cu el libertatea; care după cum este scris e:

PIENA DI FATI MOSSE ALLA GLORIA DEL CAMPIDOGLIO.

Noi cari l'am adorat când fu înălţat pe capitoliu, am învăţat să-l iubim în anii copilăriei noastre şi să-l aşteptăm de la inimile mari ale moşilor şi ale părinţilor noştri cari ne povesteau lucrurile tainice şi măreţe, pregătite, cercate şi pătite, deasupra cărora tu sfânt tricolor străluceai în ideie, mai mult decât o speranţă mai mult decât o promisiune, ca o aoreolă cerească pentru cei-ce mor şi ceice au să moară! Şi când tu începuşi a fulgera în vijelia vestitorului patruzeci-şi-opt, se născù şi în inimile noastre o viaţă nouă la privirea ta, te recunoscurăm, erai curcubeul trimis de Dumnezeu pentru a vesti pacea sa cu poporul descendent al Romei, pentru a vesti sfârşitul ruşinii îndelungate şi a tristei sclăvii a Italiei. Generaţia care e aproape să dispară de pe câmpul de lupte şi triumfuri al »Risorgimentului«*), generaţia care a creat unitatea ea trebue să te încredinţeze pe tine semn de glorie, bandieră măudră a lui Mazzini, a lui Garibaldi şi a lui Victor Emanuel, generaţiunei, care trebue să ducă la îndeplinire unitatea, care trebue să încununeze cu idei şi cu forţă patria redeşteptată.

O tinerilor, văzutaţi vre-odată cu visul inimei voastre acest tricolor, când el priveşte de pe capitol peste colinele şi şesul unde Roma se aşeză spre victorie şi spre civilizarea lumei? Sau când de la antenele din San Marco s'avântă peste marea care a fost a noastră şi care parcă caută ţările din orient ale Veneţiei comerciale şi răsboinice? Sau când saluţi de pe palatul Priorilor colinele, pe cari Dante se urcà poetisând, de pe cari Michelangelo se scoborî creând şi pe cari Galileo statori cucerirea cerurilor? Dacă v'a rămas încă vre-o scânteie din sângele părinţilor voştri din patruzeci-şi-opt şi din şase-zeci, nu vi-se pare că deasupra monumentelor gloriei vechi acest steag al ţării fâlfăe mai frumos şi răspândeşte mai vesel colorile tinereţii sale?.

O tinerî, Italia nu mai poate şi nicî nu vrea să fie împărăţia Romei. Ce orgoliu omenesc ar cuteza să-şî avânte gândul aşa departe? Dar totuşî naţiunea nu-i destinată de a fi dată pe mânile tuturor. Cine ar putea fi aşa de laş a suferi, ca în schimb pentru glumele cu străinii să primească bătăi şi înfrângerî? Dacă Italia ar avea să fie pentru totdeauna un muzeu, un conservatoriu de muzică sau un loc de vilegiatură pentru Europa doritoare de a-şî petrece sau, mai mult, ar aştepta să devină un târg unde cei norocoşî să vândă cu zece, ceea ce au cumpărat cu trei; o pentru Dumnezeu atuncî nu trebuiau să se mai înplinească cele cincî zile şi să se recucerească cu baioneta de şapte orî culmea dela San-Martino, şi era mai bine, de nu se turbura liniştea sfântă a ruinelor Romei cu trâmbiţa lui Garibaldi pe Gianiculo (Ianicul) şi cu tunurile regelui la Porta Pia. Italia s'a redeşteptat pentru sine şi nu pentru lume: ea trebue să-şî albă părerile şi puterile pentru ca să poată trăi, trebue să-şî îndeplinească o datorie a sa cetăţenească şi umană de cuprins moral şi politic.. Intoarceţi-vă, o tinerilor, la ştiinţa şi la conştiinţa părinţilor, şi împlântaţi iară în inimile voastre simţămintele, cuvântul şi propusul acelor marî bătrânî carî au creat patria: Italia mai 'nainte de toate! Italia mai presus de toate!

(am.)

*) *al redeşteptării Italiei.* Pe la mijlocul veacului al XVIII oameni de frunte şi scriitori (Vico, Ferrari, Gravina, Maffei, Murateri, Giannone, sunt pătrunşi de ideile reformătoare ale marilor scriitor francezi. Gravina scrie: „Unirea tuturor forţelor particulare, constitueşte staţul politic al unei naţiuni: iar Unirea tuturor voinţelor statul civil". Ideile au avut răsunet şi la finea veacului se pună bază republicei cisalpine prin Napoleon Şi după multe sbuciumări interne (revoluţiunea de la 1831 şi 32, răsboiul cu Austria din 1848 şi 1859 Garibaldi) isbuteşte în 1860 Victor Emanuel să ia în mână sceptrul întregei Italii titlul de rege şi să între la anul 1870 şi în Roma". — Nota Trad.

teni. Studenţii ruteni au voit să depună votul la imatricularea în limba ruteană, Polonii însă s'au împotrivit, din care cauză au urmat escesele, fiind demolată chiar parte din zidirea universităţii, ear secretarul ei şi mai mulţi studenţi poloni bătuţi sângeros şi grav răniţi, mai multe obiecte de artă dela universitate au fost nimicite. Atunci au fost arestaţi vre-o 160 studenţi ruteni, dintre cari au rămas 79 în arestul preventiv.

Din Beiuş ni se scrie, că ministrul de interne a respins aprobarea statutelor reuniunei rom. de cântări din localitate.

Un prinţ care escrochează un milion de mărci. Ziarele germane dau amănunte asupra unui nou şi interesant scandal. E vorba de prinţul Enric de Hanau, care locueşte în prezent în Boemia şi care anul trecut, vizitând Colonia, a făcut cunoştinţa văduvei milionare Holdermann, o femeie în vârstă de 74 ani şi care are o avere de 100 milioane mărci. Principele Enric, care are 65 de ani, este fiul lui Frederic Wilhelm I., ultimul mare elector de Essen. Prinţul avea o mare avere, pe care a risipit'o în ultimii ani, făcând şi mari datorii. Crezând că va face o căsătorie avantagioasă, el a cerut mâna d-nei Holdermann. Văduva, încântată că va deveni principesă, primi cererea cu multă bucurie şi avansă viitorului ei mire un milion de mărci, cu cari să-şi plătească datoriile. Indată ce fu în posesiunea sumei, prinţul om foarte practic, ca toţi neamorezaţii, depuse banii la o bancă din Praga, luând de acolo atât cât îi trebuia să cheltuiască... cu chefurile. Când auzi logodnica la ce servea milionul, se supără şi se hotărî să rupă ori ce legături cu logodnicul său. In acelaşi timp, printr'un advocat, ea îi ceru milionul îndărăt. Prinţul refuză de a-i reda banii şi advocatul fu nevoit să intervină pe lângă guvernul austriac, care a secvestrat banii rămaşi la bancă. Se prevede un proces care va avea un mare răsunet, nu numai în Austria şi în Germania, ci în întreaga lume.

Moartea unui celebru chimist. Chimistul frances Moissan, care a primit premiul Nobel în 1906, a murit Miercuri dimineaţa în Paris în urma unei recente operaţiuni.

Mişcarea sectei baptiştilor, scrie »Sieb. D. Tageblatt«, care s'a manifestat într'un mod tot mai îngrijitor în ţara Bârsei, şi-a câştigat acum teren şi în comitatele Târnavelor. Numeroase comune din acest ţinut înclină spre baptism.

Mare fraudă în Rusia. Cercetările oficiale, în privinţa fraudelor comise la căile ferate din Siberia, a constatat că în timpul războiului ruso-japonez, au dispărut din staţiunea Ircuţk, 1500 vagoane, cari duceau mărfuri din Europa pe câmpul de războiu. Valoarea acestor mărfuri trece peste 7 milioane ruble. Nu s'au putut descoperi complicii acestui furt în personalul căilor ferate. Un singur complice s'a descoperit, anume colonelul Silenko. Acesta aflându-se în casa de nebuni nu poate fi tras la răspundere.

Escese antisemite în Odessa. Din Odessa se telegrafiază că Miercuri seara s'au petrecut aco o nouă sângeroase escese contra Evreilor din localitate. Pe la oarele 4 după amiazi mai mulţi copii de evrei, cari se jucau în zăpadă, s'au văzut deodată încunjuraţi de o ceată de indivizi cari năpustinduse asupra lor începură să-i schingiuiască. Unul dintre copii reuşind să scape din mânile agresorilor, a alergat în grabă în casa unui evreu şi acolo a anunţat că doi copii ai acestuia sunt atacaţi în stradă de mai mulţi indivizi. Evreul, care poartă numele de Weiss, auzind aceasta, a alergat în grabă în stradă, ca să vină în ajutorul copiilor lui. Când a ajuns aproape de locul unde s'a întâmplat bătaia, toţi agresorii s'au năpustit asupra lui, lăsându-l aproape mort. Dupe ce au comis această ispravă agresorii, cântând cântece naţionale, s'au îndreptat spre cartierul evreesc. Pe tot parcursul dânşii au devastat casele evreieşti, pe cari le-au întâlnit în cale. Evreii văzând pericolul care îi amenința, au încercat să se apere. Atunci agresorii au devenit furioşi şi nu au mai cruţat pe nici un evreu ce le-a eşit în cale. Măcelul a durat mai bine de 6 oare, fără ca poliţia să ia măsuri. De abia la oarele 12 noaptea a intervenit armata, care a potolit pe agresori. A fost însă prea târziu căci revoluţionarii făcuseră peste 250 de victime, dintre cari 20 au murit în urma chinurilor ce au suferit.

Consulii europeni au înştiinţat telegrafic guvernele respective despre aceste masacre. In urma acestor telegrame, generalul Kaulbars, guvernatorul Odessei, a primit dela Petersburg ordin telegrafic să se opună cu hotărîre esceselor.

Necrolog.

Helena Frîncu născută baroneasa Popp, pătrunsă de cea mai adâncă durere, aduce la cunoştinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, cumcă prea bunul şi prea iubitul ei soţ,

Andreiu Frîncu,

preşedinte de senat la Curia regească,

a încetat din viaţă în 19 Februarie a. c într'al 70-lea an al vieţii sale laborioase după un morb greu şi îndelungat. Ceremonia funebră după ritul greco-catolic se va ţinea Joi la 21 Februarie la casa mortuară Vámház-körut 7, la $1/_2 3$ óre d. m. Osămintele scumpului şi neuitatului defunct se vor transporta la Buzaşi în Transilvania, unde se vor aşeza spre eternul repaus în cripta familiară Vineri la 22. Febr. a. c. Budapesta, 20 Februarie 1907. Dormi în pace suflet iubit.

*

Subscrişii cu inimă îndurerată aduc la cunoştinţă, că prea iubita lor mamă şi bunică

Maria Mihali de Prislop,

după grele şi lungi suferinţe împărtăşită cu sfintele taine, în 19 l. c. seara la 10 oare, în etate de 73 ani, şi-a dat blânduI şi nobilul suflet în mânile Atotputernicului Creator. Inmormântarea se va săvârşi la 21 Februarie în Chizeni (Közfalu) la 2 oare p. m. după ritul religiunei gr. cat. române. Viaţa laborioasă şi virtuţile ei de mamă din această lume fie răsplătite în vecinicia cerească a împărăţiei lui Dumnezeu! Chizeni, la 20 Februarie n. 1907.

Dr. Teodor Mihali, deputat dietal. Ionuc Mihali, econom, ca fii. Elefteria Dr. Mihali n. Porescu, ca noră. Maria Mihali măr. Birle, Alexiu Birle, Teodor Mihali. George Mihali, Ioan Mihali, ca nepoţi. Ionel Mihali, ca strănepot.

ULTIME STIRI.

Bucureşti. 22 Februarie. Corpurile legiuitoare au ridicat eri şedinţa în semn de doliu pentru moartea generalului Lahovary, ministrul afacerilor străine. Consiliul de miniştri a decis a se face defunctului funeralii naţionale.

Viena, 22 Februarie. In chestia studenţilor ruteni arestaţi, ministrul justiţiei a ordonat confruntarea şi eliberarea lor. Greva foamei, cu care ameninţau, nu va mai fi deci realizată.

Petersburg. 22 Februarie. Au fost aleşi 343 deputaţi, dintre cari 52 anarchişti, 3 octobrişti, 1 democrat reformator, 55 democraţi constituţionali, 72 progresişti, 29 ultra-radicali, 2 radicali, 29 partidul muncitorilor, 1 socialist poporanist, 36 social-democraţi, 4 socialişti revoluţionari, 35 poloni-democraţi, 3 poloni-naţionalişti, 2 lituani-naţionali-democraţi, 3 armeni naţionali, 6 fără partide. *Până acum au fost aleşi 88 deputaţi guvernamentali faţă de 255 deputaţi din opoziţie.*

Petersburg. 22 Februarie. In alegerile deputaţilor au reuşit patru cincimi opoziţionişti. Efectul alegerilor de până acum causează mare îngrijire la Curte şi în cercurile guvernamentale. In Ţarskoe-Zelo a avut loc un consiliu extraordinar, la care au participat toţi miniştrii şi mai mulţi demnitari ai Curţei.

Petersburg. 22 Februarie: „Rjecs“ scrie: Prima impresie a rezultatului alegerilor va cădea ca un trăznet asupra acelora cari au încercat toate mijloacele pentru a împedeca victoria. Se vorbeşte de pe acum că în cazul când Stolypin nu va demisiona, s'ar pregăti o lovitură de stat sau un progrom pe ziua de 14 Februarie.

Berlin. 22 Februarie. Din Petersburg vine ştirea că guvernul e hotărât ca la prima şedinţă a Dumei să facă mai multe declaraţii importante asupra liniei sale de conduită. Dacă majoritatea Dumei nu va aclama această declaraţie, *noua Dumă va fi imediat disolvată, iar dictatura militară va fi instituită, în frunte cu marele duce Nicolai Nicolaevici.*

Sofia. 22 Februarie. *Situaţia internă devine din ce în ce mai critică.* Aseară s'a expediat un tren special la Viena, cu care se va întoarce principele. Imediat după înmormântarea mamei sale, princesa Clementina, prinţul se va întoarce în ţară, unde sunt chestiuni importante la ordinea zilei.

Paris. 22 Februarie. Tempestăţi de o violonţă extremă au fost semnalate cu deosebire la Reims, Remiriment, Arras, Chambery, Bondeaux. Au fost câteva victime. Pagubele sunt enorme.

Londra. 22 Februarie. Din toate părţile Angliei sosesc ştiri despre ravagiile unei furtuni năpraznice care s'a abătut de două zile peste întreaga ţeară. Telefonul a fost în cea mai mare parte nimicit, comunicaţiile telegrafice se fac cu mare greutate. Pe coastele Angliei se află o sumedenie de vapoare distruse. Acoperemintele multor case au fost smulse, asemenea numeroşi copaci au fost smulşi cu rădăcini cu tot. Pe coastele de sud-vest, furtuna a fost şi mai puternică, un tren a fost nevoit să se oprească.

Londra. 22 Februarie. Vaporul »Berlin« pe bordul căruia se aflau mai mult de o sută de pasageri, s'a înămolit în nisip la Hoekvan Holand. *Aproape toţi călătorii s'au înecat.*

Amsterdam. 22 Februarie. După o versiune a unui ziar englez vaporul Berlin este cu desăvârşire perdut. După datele oficiale printre cei morţi se afla şi curierul regal Artur Herbert precum şi 34 membrii ai corurilor operei germane cari au dat de curând o reprezentaţie regală la Coventgarden din Londra. Până acum au fost găsite 30 de cadavre şi nu s'a putut transporta la ţărm decât o singură persoană.

Paris. 22 Februarie Tratativele cu archiepiscopul Parisului în vederea închirierei bisericilor, se clatină din cauză că curia papală nu găseşte acceptabile condiţiile impuse în ultimul discurs al lui Briand, — care nu vrea să admită în rândul preoţilor pe preoţii străini şi membri congregaţiunilor disolvate. Organele clericale declară că biserica nu poate admite clauza guvernului, ca foştii călugări să fie îndepărtaţi de biserică. Briand e decis însă a nu da înapoi în privinţa acestui punct.

Constantinopol, 22 Februarie. O notă a ministeriului cultelor cere ca patriarchia să destitue pe preotul Thomaidi, din Ianina, care a fost achitat de tribunalul de apel şi condamnat de tribunalul de prima instanţă pentru predicele sale contra aromânilor. Nota acuză pe Thomaidi şi pe toţi preoţii greci din Ianina de a face agitaţiune printre greci contra aromânilor. Patriarchatul a refuzat rechemarea lui Thomaidi.

Teheran, 22 Februarie. Doi misionari germani au fost ucişi aci. Ambasadorul german a cerut guvernului Persan satisfacţie.

Producţiuni şi petreceri.

Tinerimea română din Arad invită la concertul ce se va aranja cu concursul d-nei Veturia *Triteanu*, al d şoarelor Hortensia *Raicu*, Veturia *Papp* şi al *corului teologic* din Arad Duminecă în 3 Martie st. n. 1907 în sala cea mare a »Ipartestület«. Preţul de intrare: de pers. 4 cor., de familie 10 cor. Venitul curat este destinat *pentru gimnasiul din Brad*. Inceputul la 8 oare seara. Ofertele marinimoase se primesc cu mulţumită şi se vor publica. (Adresa cassarului: Dr. Romul Veliciu, cand. de adv. Arad, Strada Carolina Nr. 1/c). Comitetul e compus din 52 persoane.

Programa concertului. 1. C. G. Porumbescu: »Earna«, cor bărbătesc, esec. de Corul teologic. 2. C. v. Weber: »Freischütz«, ouvertură pentru patru mâni, esec. la pian de d-şoarele: Hortensia Raicu şi Veturia Papp. 3. F. Liszt: »Loreley«, romanţă, cântată cu vocea de d-na Veturia Triteanu şi acomp. la pian de d-şoara Veturia Papp. 4. P. Popoviciu-Flechtenmacher: »Pribeagul«, cor bărb., esec. de corul teologic. 5. G. Verdi-F. Liszt: »Ernani«, concert-paraphrase, esec. la pian de d-şoara Hortensia Raicu. 6. a) G. Dima: »Jelui m'aş jelui...«, b) V. Triteanu: »Bălăioară de la munte«, c) Dr. T. Brediceanu: »Cântă puiul cucului...«, cântece naţionale, cântate cu vocea de Doamna Veturia Triteanu şi acomp. la pian de D soara Veturia Papp. 7. I. W. Vorovchievici: »Ceasul rău«, cor bărbătesc, esec. de corul teologic. După concert urmează dans.

Inteligenţa română din Tohanul-vechiu invită la producţiunea teatrală împreunată cu dans, care se va ţinea Sâmbătă în 17 Februarie (2 Martie) 1907 în sala cea mare a hotelului comunal local. Preţul de intrare: Locul I (numerotat) de persoană 1 cor. 50 fil, de familie (3 pers.) 3 cor, locul al II-lea de persoană 1 cor. Venitul curat se va întrebuinţa pentru un scop filantropic. Inceputul la 7 oare sara precis. Ofertele marinimoase se vor publica. Va cânta musica militară a reg. 50 din Braşov. Comitetul aranjator. NB. P. T. oaspeţi sunt rugaţi a presenta învitările la cassă. In program sunt luate piesele »Furiile tinereţii«, comedie de I. Malla şi »Rusaliile« vodevil de V. Alexandri.

Un »bal român« se va ţinea în favorul şcoalelor gr. or. române din suburbiul Fabric la 7 Martie (22 Februarie) 1907 în sala berăriei (Fabrikshof, Gyárudvar) din Timişoara-Fabric. Inceputul la 8 oare seara. Preţul de intrare: de familie 3 cor., de persoană 2 cor. Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită la adresa epitropului primar Eutimie Milutin (Vadembergutcza 16 sz.) şi se vor publica. Pentru comitetul aranjator: Iosif Matei preot. Nicolae Nicorescu învăţător.

O producţiune declamatorică teatrală executată de poporenî se va ţinea în 3 Martie st. n. în şcoala gr. cat. din Demşuş. — Venitul curat este destinat pentru câştigarea recuizitelor şcolastice. — Inceputul la 8 oare sara. Preţul întrării de pers. 1 cor. 60 fil., de familie 3 cor. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor publica.

Comitetul aranjator: Dr. Iacob Radu preş. de onoare. Petru Cheţan, preşedinte. Petru Stoica, secretar, Silviu Simonetti, cassar. Iac. Zepa, controlor. Nicolae Lateş, aranjer. In program este luată pe lângă coruri şi declamaţiuni şi piesa teatrală »Ilie beţivul« de I. Velovan. După producţiune dans.

Bibliografie.

In Tipografia „Carmen“ din Cluj a apărut partea a IV din „**Predici sau învăţături**“ la toate Duminecile şi sărbătorile anului culese de *Petru Maior de Dicio Sân-Mărtin*. Editate acum prima dată de *Dr. Elie Dăianu*. Preţul 1 coroană. Toate pa tru părţile se pot procura şi prin Libraria A. Mureşianu.

Diverse.

Trei ani prin Africa. Acum vre-o trei zile s'a întors în Anglia locotenentul Boyd Alexandru, care a străbătut Africa în largul ei, în timp de trei ani de zile. Exploratorul a fost însoţit de fratele său Claud Alexandru, de căpitanul de administraţie Gosling şi de sublocotenentul de administraţie Talbot. Ei au plecat din Nigeria, au străbătut statul Congo, Sudanul şi au ajuns la Kartum. Mai înainte de a ajunge la lacul Ciad, Claud Alexandru a murit într'o luptă cu sălbaticii cari aruncau cu săgeţi înveninate. După moartea lui Claud, exploratorii au străbătut lacul Ciad, care nu mai fusese străbătut decât de maiorul Lenfant. Lacul este foarte greu de străbătut, mai cu seamă din cauza numeroaselor tufe de trestii, cari te împiedecă să înaintezi; exploratorii abia puteau să înainteze cu două mile pe zi.

Ceva mai mult, milioane de muşte numite mosquitos sburau la suprafaţa lacului, înţepând pe călători şi producându-le dureri extrem de dureroase. Abia trecuseră lacul, când iată că le eşi înainte un trib de sălbatici, cari însă se arătară blajini şi temându-se de armele albilor, ei le deteră diferite cadouri. Trecând prin desele păduri ale Congului, locotenentul Alexandru a avut o aventură, care era să-l coste viaţa; un leu colosal îl doborîse la pământ gata să-l sfâşie. Din fericire unul dintre ceilalţi exploratori, Talbot, ochi fiara sălbatică şi o ucise cu un singur glonţ.

Din această expediţie s'au adus în Anglia vre-o 10.000 de paseri mici, doi cimpanzei împăiaţi, două maimuţe vii şi numeroase alte animale necunoscute încă în Europa.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branisce

Nr. 2254—1907.

PUBLICAȚIUNE
în afacerea canalizării.

Pentru lucrările canalizării, cari se vor începe în cel mai apropiat timp, sunt de trebuință:

Un oficiant technic,
Un desemnător edil,
Un scrietor edil,
Trei supraveghetori,
Un servitor.

Mai departe e trebuință de o localitate pentru biroul edil, constătătoare din două odăi luminoase și din o antișambră; iară localitatea să fie într'o casă, care cade în prima $1/3$ parte a Străzii Lungi spre oraș.

Reflectanții să se însinue până la 1 Martie a c. la șeful despărțământului V. al Magistratului.

Brassó, în 13 Faur 1907.

2742,2—1. *Magistratul orășănesc.*

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei" se pot face ori și când pe timp mai îndelungat séu lunare.

„Voileana", cassă de economii, societate pe acțiuni în VOILA.

Domnii acționari ai cassei de economii „VOILEANA", societate pe acțiuni în Voila, se invită la

a III-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în **Voila, la 10 Martie st. n 1907,** la 2 oare după ameazi, în localitatea băncii.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunei, Bilanțul anului de gestiune 1906 și raportul comitetului de supraveghiere.

2. Distribuirea profitului curat.

3. Propunerea direcțiunei, referitoare la urcarea capitalului social cu suma de 60,000 coroane pe lângă următoarele modalități:

I. Adunarea generală decide ridicarea capitalului social la suma de 120,000 coroane, prin emiterea de 600 acțiuni nouă cu valoare nominală de 100 coroane.

II. Fie-care acționar vechiu are drept să opteze la atâtea acțiuni din emisiunea nouă, câte acțiuni are înregistrate pe numele său din emisiunea cea veche. In această privință acționarii vechi au a se declara pe lângă depunerea acțiunilor celor vechi la cassa societății cel mult până în **1 Aprilie 1907 st. n.**

Acești acționari plătesc pentru fie-care acțiune din emisiunea nouă suma de 120 coroane.

III. După terminul arătat în punct II, ori-cine poate lua acții din emisiunea nouă, pe lângă prețul de 140 coroane.

IV. Plătirea acțiunilor se face în modul următor: La subscriere să plătește suma ce trece peste valoarea nominală a acțiunilor, care se va adauge îndată fondului de rezervă; restul să va plăti în 3 rate și anume: 40% la 1 Octombre 1907. 40% la 1 Martie 1908, iar 20% la 1 Octombre 1908.

V. Terminul ultim pentru subscrierea acțiunilor să fixează **pe ziua de 30 Iunie 1907.**

VI. Cei-ce subscriu acțiuni din această emisiune sunt supuși §§-lor 7, 8 și 9 din statutele societății, cari dispun în modul următor:

§. 7. Asupra plătirei ratelor se emit titluri provizorice, în cari să cuitează sumele plătite. Acțiunile definitive să eliberează numai după-ce s'a plătit întreagă suma nominală.

§. 8. Acționarul, care își vinde acțiunea provizorică, înainte de a fi plătit 30% rămâne încă în obligo, față de societate până atunci, până când nu se plătesc cel puțin 50% din valoarea nominală a acțiunii.

§. 9. Pentru ratele din acțiuni, cari nu s'au plătit la timpul prescris, să plătesc 6% interese de întârziere. — Neplătindu-se vre-o rată de acțiune la termin, direcțiunea provoacă prin publicare de trei-ori a numărului respectivei acțiuni în foile societății, ca să se plătească rata, și când aceasta nici la patru săptămâni dela ultima publicare a provocării nu s'a răspuns, atunci posesorul acțiunii își pierde dreptul de acționar și sumele solvite până atunci, pentru acțiune, trec în fondul de rezervă al societății.

VII. Subscrierea acțiunilor nouă să face în biroul societății, în persoană sau prin poștă.

4. Modificarea §§ lor 4, 49 și 53 din statute, în modul următor:

§. 4. Capitalul de acții este de 120,000 coroane, împărțit în 1200 acțiuni de câte 100 cor. valoare nominală.

§. 49 punct 2. 8% se dau ca tantiemă direcțiunii cu escepțiunea directorului executiv.

§. 53. Fondul de rezervă să va dota până ajunge la cifra de 120,000 cor. ajungând la suma aceasta, dotațiunea se rezervă și sisteazä, având drept adunarea generală a dispune asupra folosirii lui.

5. Alegerea direcțiunei pe un nou period de trei ani.

NB. Domnii acționari, cari în senzul §-lui 17 din statutele societății voesc a lua parte la adunarea generală în persoană, sau prin plenipotențiați, sunt rugați a și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență cel mult până în 9 Martie 1907 la 12 oare a. m. la cassa societății.

Voila, la 30 Ianuarie 1907.

Direcțiunea.

Contul Bilanț cu 31 Decembre 1906. — Mérleg számla 1906 Deczember hó 31-évél.

ACTIVA — VAGYON.	Cor.	fil.	PASIVA — TEHER.	Cor.	fil.
Cassa în numărar — Pénztár készlet	3061	75	Capital — Alaptöke	60000	—
Cambii escomptate — Leszámitolt váltók K. 372110.48			Depuneri spre fructificare — Betétek	224884	91
Credit camb. cu acop. hip. — Jelzálogos kölcsönök K. 18035·—	390145	48	Fond de rezervă — Tartalék-alap	8895	87
Mobiliar — Felszerelés	997	74	Cambii reescon. — Viszleszámit. váltok	86637	—
Diverse conturi debit. — Különféle adosok	408	40	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalékok	75	—
			Interese transitorii — Átmeneti kamatok	5385	26
			Profit curat — Tiszta nyereség	8735	33
	394613	37		394613	37

Contul Perdere și Profit — Veszteség és Nyereség Számla cu 31 Decembre 1906. — 1906 Deczember hó 31-évél.

SPESE — KIADÁS:	Cor	fil.	VENITE — BEVÉTEL:	Cor.	fil.
Interese — Kamatok: la depuneri — Betéti kamatok . . K 8195·14 de reescontt — Viszleszámitolt 6140·27	14335	41	Interese — Kamatok: dela cambii escontate leszámitolt váltóktól K 25837·51 de întârziere — késedelmi . K 3543·40 hipotecare — jelzálogi . K 906·32	30287	23
Spese — Költségek: de birou — Irodai költségek . . K 927·10 salare - fizetések 1720·—	2647	10	Taxe pentru transcrieri de acții — részvény átirási dij	36	—
Marce de prezență — Jelenléti dijak	282	—			
Dare — Adó: directă și arunc com. egyenes és községi potadó . K 3154·57 10% după inter. de depun.—10% betéti kam. után 810·46	3965	03			
chirie — házbér	200	—			
competințe de timbru bélyeg illeték	47	50			
10% amort. din mobiliar „ törlesztés felszerelésből	110	86			
Profit curat — Tiszta nyereség	8735	33			
	30323	23		30323	23

Voila, în 31 Decembre 1906.

George Vasu m. p., președinte-cassar. *Vasile V. Musat* m. p., membru al direcțiunii. *G. Vasu* m. p., contabil.

Membrii Direcțiunii:

Ioan Moian m. p. *Ioan Dobrin* m. p. *Dr. Octavian Vasu* m. p. *George Dobrin* m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat contul prezent și l'am aflat în deplină conzonanță cu registrele principale și auxiliare, cari au fost purtate în ordine.

Voila, în 27 Ianuarie 1907.

Irandafir Dragomir m. p., *Solomon Făgărășian* m. p., președinte.

Ioan Prescurea m. p. *Ioan Dejenariu* m. p.

Propunerea Direcțiunii
referitor la împărțirea profitului curat de Cor. 8735·33.

1)	5% Dividendă acționarilor	Cor.	3.000·—
2)	Fondului de rezervă	„	4,875·06
3)	Tantiemă direcțiunii	„	344·11
4)	Tantiemă comitetului de supraveghiere	„	229·41
5)	Tantiemă funcționarilor	„	172·05
6)	Pentru scopuri filantropice culturale	„	114·70
	Total	Cor.	8,735·33

Suma de 114·70 coroane să distribue după cum urmează:

1)	Gimnaziului din Brad	Cor.	50·—
2)	Bisericei greco-orientale din Voila	„	50·—
3)	Bisericei greco-orientale din Sâmbăta inf.	„	14 70
	Total	Cor.	114·70

Direcțiunea.

Urmează un adaus de două pagini (pag. 5 și 6).

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Problemele băncii „Industria“.

Dumnezeu ne-a binecuvântat cu un nou așezământ de mare însemnătate pentru popor și meseriași. O nouă eră de renaștere și înflorire s'a inaugurat în Deva, reședința comitatului Hunedoara cu 300.000 locuitori. Banca *„Industria“* și-a ținut la 16(29) Noemvrie 1905 prima ședință, ca firmă improtocolată.

Către Dumnezeu și-a întors mai întâi rugăciunile, prin sfințirea localului său.

Sfințirea a săvârșit-o presidentul »Industriei«, părintele protopresbiter, domnul *Vasile Domșa*, cu d-nul părinte *Dr. Cornel Popescu* din Deva și d-nul *Serafim Olariu*, paroch în Brănișca și membru al comitetului de supraveghiere. Au asistat direcțiunea în corpore cu un cerc restrâns de dame distinse.

a) Scopurile societății,

statorite în § 12 din statute sunt:

a) *A lăți economia rațională și industria din patrie;*

b) *a valoriza productele economice și industriale din patrie;*

c) *a încuragea talente, spre ori-ce lucrare inteligentă practică; a cultiva spiritul de economizare și viața morală de cetățean, spiritul de liberă inițiativă și întreprindere individuală, spiritul de liberă asociare, — conduse toate: de conștiința lucrării durabile și oneste;*

d) *a întrebuința o parte din fondul de rezervă pentru a da poporului și meseriașilor directive industriale și economice potrivit alese și întocmiri sau mijloace practice, cari aduc de-o parte venite fondului, de alta nutresc productivitatea ori valorizarea productelor din patrie, avânduse în vedere scopul: a produce bunăstare și mulțumire între cetățeni.*

b) Operațiunile societății.

Ca mijloace în serviciul scopurilor designate în § 12 societatea introduce acestea operațiuni:

a) primește depuneri, spre fructificare;

b) dă credite personale, pe cambii sau obligațiuni cu cavenți;

c) dă sau mijlocește împrumuturi pe avere intabulată;

d) se ocupă cu afaceri de incasso, efecte, escompt, lombardări și amanet: emite bilete de cassă pe arătător, până la suma de cel puțin 100 coroane, cari se plătesc, după abzicere statorită și ale căror sumă aflătoare în circulațiunea publică e a se publica din când în când, conform legii;

e) *mijlocește și lățește cultura și asigurarea de vite, precum și valorizarea lor economică și industrială;*

f) valorizează ori exarândează și subarândează moșii, zidiri economice de sine stătător ori în legătură cu alte afaceri comerciale, amăsurat §§-lor 258 și 259 din legea comercială:

g) valorizează, cumpără ori vinde bucate, semințe, poame sau derivatele acestora;

h) dă sau mijlocește *împrumuturi de bucate, producte, vite, sau alte averi mișcătoare;*

i) susține moșii, vii, pivnițe, fânațe, pășuni, pometuri, grădini, pescării și stupini-model, cultivate; întru cât sunt rentabile;

k) arangează ori sprijinește *expoziții și prelegeri poporale publice din ori-ce ram al economiei, științei pozitive, literaturei poporale ori industriei;*

l) *valorizează ori sprijinește producte ori mașini industriale și economice, lucrări de artă, literatură și știință din patrie:*

m) întemeiază fonduri de rezervă pentru asigurarea institutului și un *fond special de rezervă în scopul:* de-a financia ***o școală economică și de industrii, cu preferință pentru acei orfani talentați din popor și meseriași,*** ai căror părinți au fost acționari ori deponenți la această societate, ori au fost membrii la vre-o reuniune de binefacere, care are acții ori depuneri la acest institut.

c) Ordinea la punere în lucrare.

a singuraticelor operațiuni, o statorește § 28 din statute, astfel:

operațiunile strict ***fieanciare***, prevăzute în §. 46, punctele *a) b) c) d)* vor fi prima linie pusă în lucrare. Ele vor fi pentru totdeauna temelia și osia tuturor operațiunilor ***comerciale și indusfrial-economice***, înșirate în acelaș §. punctele *c) f) g) h) i) k) l) m)*, cari numai ***treptat*** și după întărirea societății de acții se pun în lucrare, ***fără primejduirea, ci pentru întărirea ei materială și morală.***

Intreprinderi riscate și nerentabile odată pentru totdeauna sunt oprite dintre operațiunile societății de acții.

Intreprinderi solide vor fi ocrotite.

d) Siguranța societății.

nici când nu poate fi primejduită. §. 49 dispune:

Punându se în lucrare una sau altă din operațiunile comerciale și industrial-economice, provăzute în §. 46 punctele *e)—m)*, directorul și direcțiunea sunt îndatorați a compune întâiu regulamentul special de operațiune prescris în §. 24 *b)* și c) și 47, a da îndrumările și a face premergător toate pregătirile de lipsă, a alege timpul, mijloacele și organele potrivite, pentru-ca noua operațiune negreșit să fie de-opotrivă folositoare societății de acții și marelui public.

§. 50.

Ca regulator pentru siguranța fiecărei operațiuni, directorul și direcțiunea sunt îndatorați a face cel puțin din 3 în 3 luni ***conspecte de rentabilitate*** pentru toate operațiunile, pentru-ca să se ia măsurile de lipsă în temeinică cunoștință de causă, amăsurat cerințelor faptice.

§. 51.

Toate operațiunile, cele comerciale și industrial-economice îndeosebi, au a se pune astfel în lucrare, ca să se angajeze abia o parte mică din fondul de rezervă, sau capitalele societății: avându-se totdeauna în vedere, ca, la caz de nereușită, celelalte operațiuni ori societatea însași nici când să nu poată fi simțitor primejduită. Angajarea capitalelor se va întâmpla deci în proporțiune cu creșterea ori scăderea de rentabilitate, statorită în conspectele prevăzute în §. 50.

e) Direcțiunea

constă din 25 membrii cu câte cel puțin 10 acții, depuse pe lângă revers, la cassa societății: având în vedere soliditatea lucrărilor ei și garanța materială. numărul acțiilor tuturor membrilor din direcțiune compune aproape $^1/_3$ parte din numărul total al acțiilor.

f) Temelia „Industrei“ e:

poporul și meseriașii. Ea se deosebește esențial de alte institute curat financiare prin aceea, că mai toate institutele curat financiare se ocupă unilateral numai cu darea de împrumuturi pe camete și întrebuințează o parte a venitului curat al lor în proporțiune prea mică sau de loc, pentru trebuințele cele mai arzătoare ale poporului și meseriașilor. Urmarea acestei politice unilaterale a institutelor de bani, este greșită, pentru-că ele nu sunt un isvor de înavuțire și fericire, ci un așezământ de îngreunare și ruinare materială a poporului și meseriașilor. — *Sistemul* este deci greșit cu atât mai vârtos, findcă la un popor agricol înapoiat și sărac darea de împrumuturi — fără directive economice, fără creștere economică modernă, — este un cuțit cu doua tăișuri. — Altă scădere a politicei greșite unilaterale este, că toți articolii de producțiune și consumare ai poporului. institutele financiare ale noastre nu le valorizează, în urma cărei împrejurări poporul este lăsat pradă micilor cămătari și speculanți, cari îl despoaie de roadele muncei sale. Nu are țăranul exemple vii, unde să învețe deosebiții rami ai economiei moderne de câmp și de casă, ori ai industriei de casă. Articolii industriei de casă nici un institut de bani nu-i valorează, și astfel, în lipsa de sprijin și directive practice, țăranul și meseriașul nostru în câte-va decenii — dacă nu se va face o *schimbare generală și radicală în politica economică a institutelor noastre, temelia esistenței noastre va fi cu totului șubredă și zdruncinată; averea poporului se va acumula la institutele de bani, ear poporul și meseriașii desmoșteniți de avere și fără sprijin vor deveni poporul cerșitor irlandez.* La multe institute de bani împrocesuarea țăranilor este o operațiune de bancă, carea ruinează poporul. O veche rană socială e, că orfanii țăranilor și meseriașilor nu au nici o școală de economii și meserii.

Acestor neajunsuri banca »Industria«, în cercul său modest de activitate vrea să le dee directive mai sănătoase și mijloace practice de lecuire. Astfel »Industria« își dă silința a se validita, ca un focular industrial-economic bine alcătuit, cu scopuri precise, statuate în §. 12 din statutele sale și cu operațiuni practice, statorite în §. 46. La acest program de reformă industrial-economică am lucrat peste 20 de ani și numai după-ce am aflat cheia punerei în practică, după aceea m'am decis a iniția »Industria«, noul așezământ.

g) Școala economică și de industrii

pe seama orfanilor talentați este culmea tuturor operațiunelor și scopurilor designate. Doi factori statornici lucră deja sistematic cu rezultate îmbucurătoare pentru înființarea acestei școale.

Primul factor e *»Reuniunea II. de înmormântare din Deva«* cu 200 acții la banca »Industria« cu cele 12 filii ale ei. înființate dela anul 1903 încoace. Al doilea factor e *„Industria“* cu nouele sale operațiuni înșirate în §. 46 literele *e) f) g) h) i) k) l) m)* din statutele sale. Acești doi factori în tovărășie cu alte institute și reuniuni surori, cari în parte s'au însoțit și mai vârtos să vor însoți în viitor cu noi întru deslegarea problemelor industrial economice amintite: lucrarea combinată a acestor factori îmi dă garanța, cum că ***școala amintită în 5—10 ani, adecă între anii 1910—1915, fapt are și trebue să devină.*** Temelia reală la acest scop real mi-o bazez pe următoarele date concrete.

Înființând la 1886 cu fie iertatul meu tată reuniunea II. de înmormântare din Deva, această reuniune dă în schimbul unei mici taxe de înscriere de 2 cor. 60 fileri un ajutor în bani de 50 de ori mai mare, adecă 100 coroane ajutor la caz de moarte a membrului asigurat. In 1886 am putut da abia 100 coroane ajutor, în 1887 am dat 1180 cor. Venitul curat al acestei reuniuni în primii ani era neînsemnat, abia în anul al 16-lea, adecă în 1902 am avut venitul cel mai mare de 1223 cor., împărțind pe de-asupra la 17 familii sărace 2273 cor. 93 fileri ajutoare în bani. Petrecând la Roma și câte-va luni prin străinătate, am studiat »propaganda fide catolică«, sistemul de propagandă socialistă, apoi sistemul de formațiune, organizare și conducere a trustului american. Am cules din toate câte ceva și mi-am format un propriu *sistem eclectic*, cu deosebită conziderare la împrejurările noastre sociale și economice. Cu ajutorul acestui sistem ecclectic am început la 1903 propaganda mea, înființând 2 filii ale reuniunei a II. de înmormântare din Deva. Venitul curat al reuniunei a fost în 1903, cor. 3100, adecă întrecusem într'un singur an de 3-ori rezultatul anului 1902, când nu aplicasem la reuniune nici un sistem de propagandă. Ajutoare în bani am dat poporului în 1903 coroane 2143 și 20 fileri. In 1904, continuând propaganda prin înființarea de 9 filii a reuniunei, am împărțit ajutoare în bani peste 4000 cor. ear' venitul curat s'a ridicat peste 5200 cor. In 14 luni am devenit prin filii cea mai mare Reuniune din Ardeal. Dela 425 de membri am ajuns la 3100 membri. In urma acestor rezultate am prins curaj, și la finea anului 1904 adunarea generală a reuniunei a urcat contingentul membrilor săi la 25,000, care în 5—10 ani de propagandă neîntreruptă, cu toată siguranța să va umplea și administra după noul sistem al reuniunei. Venitul curat sigur să va urca atunci la cel puțin 50,000 coroane la an și deosebit interesele venitelor și a cametelor capitalizate de peste ani, cari rămân neatinse. La acestea venite să mai adaug în Deva dela Reuniunea mamă câte 4 coroane, taxa steagului de doliu, obligată la fie-care caz de moarte și câte 10 coroane dar dela fie-care ajutor, c o n t r a s l a c a z d e m o a r t e din fie-care filie expres pentru susținerea la școala economică și industrială a băeților orfani talentați ai Reuniunei din Deva cu cele 12 filii de astăzi și cele presumtive 100 de mâne. Mortalitatea mijlocie la 500 de membrii în sinul Reuniunei este 25 membrii la an în Deva. Luând acest calcul de bază, la 25,000 membrii, mortalitatea anuală ar fi 1250, dela cari subtrăgându-se câte 10 coroane dar din ajutoarele oferite de reuniune, fondul orfanilor câștigă sigur și din acestea daruri obligate în fie-care an câte 12,500 cor. Observ pe baza praxei mele de 20 ani, cumcă urmandu-se administrația cinstită de până acum a Reuniunei pe lângă o controlă riguroasă, calculul amintit în ce privește reuniunea este matematicește sigur, o problemă reală, ce voi rezolva-o în 5—10 ani, dacă bunul Dumnezeu îmi va dărui sănătatea și bărbații de inimă, tinerii devotați barem 4, cu cari să pot liniștit conlucra în vederea scopurilor comune amintite.

h) Opiniunea generală,

în special unele cercuri ale băncilor, cetind acestea idei în apelul adresat marelui public din țeară, cu scop de au câștiga acționari la începutul anului 1905, au primit foarte rezervat și mai vârtos cu ochi răi chiar și ***încercarea de a se înființa*** »Industria« cu operațiunile și scopurile sale cu desăvârșire nouă. Cu acestea cercuri sistemul de propagandă recipiat dela reuniune, a avut »Industria« o luptă desperată suterană din care »Industria« a eșit voinică, biruitoare. Amintesc numai acest fapt, în vederea acelui scop, pentru-ca opiniunea publică generală să nu mai poată fi în viitor sedusă contra scopurilor generale ale unui institut nou, menit a servi sincer, cu pricepere și neîntrerupt bunăstarea poporului și a meseriașilor noștri. Afle poporul și meseriașii, afle acționarii noștri, cercurile financiare și toți oamenii de bine, cum-că lupta suterană, ce ni-s'a impus ne lasă întăriți în convingerile și lucrarea noastră desinteresată și cinstită. Amicilor le mulțămim pentru sprijinul dat asigurându-i, că vom lucra și mai departe pentru a binemerita încrederea dată. Credem sus și tare, că ne apropiem grabnic de acel timp, când toate institutele de bani și toate reuniunile surori ne vom da frățește mâna pentru rezolvarea marelor probleme gnnerale, cari, în stil mare executate. reclamă conlucrarea frățeâscă a tuturor cercurilor hotărâtoare.

i) Rentabilitatea operațiunilor economice

e mai mare și mai sigură, decât operațiunile unilaterale și exclusive financiare a împrumuturilor de bani.

De exemplu susținerea și valorizarea unei stupini mode' produce în ani răi 20% cel puțin din capital și lucrarea investită, 50% în anii de mijloc buni și 100% în ani buni: excepționalminte am date, că unii stupi puternici produc și 200% la an.

Condițiunea reușitei e însă: ca să ai conducător *specialist* și cu tragere de inimă și o neîntreruptă *controlă consciențioasă* în decursul anului îatreg. Trebue adecă o lucrare ușoară, însă migăloasă, exactă și inteligentă. O lucrare de — *vocațiune.*

Intreagă valea Mureșului. toate văile râurilor și păraelor din munți și din câmpii sunt de la Dumnezeu predestinate să fie un Canaan de miere, un nesecat izvor de înavuțire și mulțămire pentru poporul nostru. O stupină model se poate începe și cu 1000 coroane; iar economul și meseriașul să poate îmbogăți și cu 2 stupi, dacă și-i sporește și cultivă rațional.

Cu 10,000 coroane capital de investire având un învățător *specialist* și *devotat*, ca conducător — și aplicând sistemul de propagandă deja probat la reuni-

une: »Industria« va avea anual 2000 cor. venit curat în ani răi, 5000 cor. în ani mijlocii şi 10.000 cor. în ani buni şi va face apostolia cea mai intensivă în sânul poporului.

Zece ani de propagandă devotată ajung pentru a asigura poporului — unde operezi şi ai în vedere ajungnrea unor scopuri economice — ca să asiguri acelui popor din ceară şi miere un venit anual de un milion.

Mână în mână cu stupăritul va merge lăţirea *pomăritului raţional*. Acelaşi învăţător devotat, care face propaganda stupăritului, *de-odată* va face şi propagandă pentru pomărit.

O şcoală de pomi cu 1 milion tulpane sălbatice din sămînţe şi pământ rigolat costă circa 2000 cor. anul prim, alte 2000 cor. anul 2-lea, 3000 cor. anul 3-lea 4000 cor. anul 4-lea, iar anul al 5-lea într'un singur an se încasează capitalul întreg investit şi rămâne peste jumătate din altoi, ca venit curat.

k) **Preţurile de poame**

de la pomi pitici sunt enorme. Un măr »Calville de iarnă alb« costă în Ianuarie până în Martie în Budapesta în prăvălii de delicatese 1 cor., în Berlin 1 marcă şi să cumpără cu 40—50 fileri mărul de la producent prin agenţi. Fireşte cultivarea, culesul şi păstratul reclamă cunoştinţe speciale.

Un jugăr cu pomi nobili, bine aleşi, pitici, produce, bine cultivat, 400—2000 cor. la an.

Perele fine de iarnă untoase (Butter-Biernen) sunt şi mai scumpe, dar şi mai gingaşe la pământ, climă şi conservare.

Mai rentabile sunt persecile americane din Iulie pârgurii şi cultura de struguri pârgurii din Iulie-August.

Altuirea de iarnă în liber e la noi necunoscută; ea trebue însă generalizată, ca o reformă epocală a ştiinţei empirice din America. Acolo timpul e ban. Altuesc oamenii şi iarna, căci primăvara şi vara nu prea au timp pentru altuit.

Pomii pitici, poamele pârgurii şi altuirea de iarnă în liber vor fi marea temelie principală pentru a lăţi pomologia modernă şi prin ea bunăstarea în popor la banca »Industria«.

Un pom pitic rodeşte la 3 ani câteva poame mai mari şi bune, decât pomul mare la 5 ani rodeşte deja binişor, tot crescând *în fiecare an regulat*. Aşa efect moral produce rodul prim aşa de grabnic, mai bun şi mai frumos, încât fiecare pom pitic e un apostol viu al pomologiei raţionale şi a bunăstării poporului. Din praxă sau efectele morale, ce le-au produs pomii pitici.

Altă operaţiune:

l) **Specula de bucate.**

Ea reclamă un capital relativ mic, 5000—10,000 cor. Un director de bancă mi-a spus'o pe tren, în faţa mai multor directori de bancă, cari ne duceam la conferenţa băncilor din Sibiiu, că *„Agricola"* a făcut cu 10.000 cor. capital o învârtire de bani de peste 1 milion şi a *nimicit peste 45 de mici cămătari de bucate din jurul său*, cari storceau şi ruinau poporul. Astăzi *„Agricola" domineazǎ comerciul de bucate în Hunedoara şi jur*. Comerciul de bucate bine condus, e un ram de operaţiune, pe care trebue să-l îmbrăţişem deci cu toată priceperea — spre binele meseriaşilor şi a poporului nostru.

Alt ram de operaţie economică e: *asigurarea de vite*, carea să va introduce la *„Industria"* în luna Martie 1907. Cu ajutorul lui Dumnezeu şi a oamenilor de bine asigurarea de vite va produce mult bine poporului şi va da un nou avânt material şi moral şi băncii *„Industria"*.

Apelăm deci la ajutorul domnilor preoţi, învăţători, proprietari şi la fruntaşii poporului: să se adreseze în chestia aceasta la noi, spre ale asigura vitele.

m) **Pregătiri pentru problemele »Industriei«.**

Am făcut deja încercări şi voiu continua din nou a interveni, ca la 1 Septemvrie 1907 deja, să primim vre-o 6—12 stipendii de câte 600—800 cor. anual, pentru 6—12 tineri absolvenţi de pedagogie, teologie şi şcoalele comerciale, cari să se specializeze în toţi ramii de economie amintiţi în operaţiunile de bancă a »Industriei«.

Unul sau doi, dintre cei mai bine absolvaţi, vor merge un an în călătorie prin străinătate şi în urmă în America-de-nord, pentru a-şi întregi studiile practice. Iar măestrii de pivniţă vor avea să practiseze, după absolvare, cel puţin câte un an la vre-o pivniţă de renume. După absolvare şi practică cuvenită fie-care va fi aplicat la bancă şi »reuniunea II. de înmormântare din Deva« pentru propaganda amintită. Dotaţiunea primului an va fi 1200 cor, fix şi diurne de călătorie plus percente dela membrii câştigaţi pentru reuniune prin filii şi dela taxele de asigurare a vitelor şi dela bănci — plus tantiemă, amăsurată sporului prestat. Pe timpul vacanţelor mari toţi stipendiştii au a face — şi înainte de a fi absolvat — propaganda pentru reuniune şi bancă şi operaţiunile folositoare poporului.

n) **Terenul de operaţiune şi propagandă**

e Deva şi jurul, ca centru de conducere al »Industriei« şi totodată sediul »reuniunei a doua de înmormântare din Deva«, iar propaganda operaţiunilor economice se va face pe întreg teritorul celor 12 filii de astăzi şi cele presumptive 100 din viitor, câte ni le va da Dumnezeu, prin propagandă. Filiile existente astăzi ale reuniunei sunt: Dobra şi Ilia, Romos, Romoşel, H. Băiţă, Cudjir, Hunedoara — din comitatul nostru al Hunedoarei, Radna şi Lipova, Alba-Iulia, Loman şi Zlagna din alte comitate.

La acest teritor se mai adauge teritorul a câtorva institute de bani de astăzi, reuniunea de înmormântare din Sân-Mihai, lângă Morosvásárhely, sub conducerea părintelui *Ştefan Stoicovici*, un apostol al poporului său, cari au acţii la »Industria« precum şi alte institute ş' reuniuni cu cari vom avea legături colegiale.

Toţi tinerii — făcând de-odată cu propaganda economică folositoare poporului şi operaţiunea asigurării de vite şi propaganda reuniunei pentru filiile sale de azi şi viitor — sunt spre *câştigul material şi moral el reuniunei şi „Industriei"*. Ei nu vor fi o sarcină birocratică, ca toţi învăţătorii şcoalelor economice existente, ci nişte *organe apostolice — productive, cari măresc rentabilitatea operaţiunilor de bancă şi a reuniunei*.

Aci este

o) **Cheia şi siguranţa reuşită.**

Aceasta e chestia controversă între capacităţile financiare de şablon şi mine, laicul novit, care am prins prin o muncă anevoioasă secretele producţiunei, prin propaganda amintită. Nu pot ori nu vreau de loc, să înţeleagă colegii mei îmbătrâniţi — în şabloane şi formalităţi goale, că este *reală şi executabilă* o propagandă devotată de 5—10 ani pentru probleme mari, cu cari dumnialor zeci de ani puteau şi trebuiau să se ocupe mai serios.

Nu mai îmbete deci lumea pe sub mână, că problemele noastre au să *»ruineze«* banca şi reuniunea. Vorbă să fie, domnilor colegi!

Nu! Propaganda noastră este o acţiune de reformă temeinic combinată. Clară şi reală. Ea e bazată pe experienţe şi convingeri clare, bine studiate în toate amănuntele executivei. Aceste convingeri clare s'au format şi cristalizat treptat în decurs de peste 20 de ani, de sute şi mii de ori precugetate şi rescugetate. E o acţiune combinată a mea, pe carea şcoala vieţii practice, ştiinţa naţional-economică şi experienţa altor popoare culte le-a aflat de bune.

Cu ajutorul lui Dumnezeu este o acţiune matematică — sigură. Dacă prin o lucrare migăloasă, cinstită, prin o energie de fer mi-a succes din mici taxe de câte 2 cor şi 60 fileri să dăm câte 6000 cor. ajutoare la poporul sărac, să ajutăm biserica, şcoala şi copii săraci în fie-care an — de 20 de ani neîntrerupt, fără foloase materiale, oare la o bancă cu 100.000 cor. capital şi zeci de mii depuneri, aplicând aceeaşi propagandă apostolică, dar mai sistematică şi bogată în operaţiuni, să nu producem adevărate — minuni? Implor zi de zi mila lui Dumnezeu şi concursul oamenilor de bine. Haid, să ne dăm mâna, haid, să ne unim frăţeşte, pentru a ridica un popor sărac şi înapoiat, nişte meseriaşi şi mai săraci şi orfanii lor cei mai talentaţi, haid să-i creştem în şcoala de economie şi meserii: pentru a n-ii face *apostolii* anume crescuţi ai economiei raţionale şi ai meseriilor.

Dumnezeu va binecuvânta lucrarea noastră.

Deva, 24 Ianuarie 1907.

August A. Nicoară, m. p.,
director general la banca „Industria" şi „reuniunea II. de î. d. Deva".

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 22 Februarie 1907.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos.	12	—
"	Grâu mijlociu . . .	11	—
"	Grâu mai slab . . .	10	—
"	Grâu amestecat . .	9	—
"	Sĕcară frumósă. . .	9	—
"	Sĕcară mijlociă. . .	8	—
"	Orz frumos	9	—
"	Orz mijlociu. . . .	8	—
"	Ovĕs frumos. . . .	7	—
"	Ovĕs mijlociu . . .	6	80
"	Cucuruz	9	—
"	Mălaiu (meiŭ) . . .	9	—
"	Mazăre.	18	—
"	Linte	50	—
"	Fasole	18	—
"	Sĕmênţă de in . . .	18	—
"	Sĕmênţă de cânepă .	15	—
"	Cartofi.	2	—
"	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	1	28
"	Carne de porc . . .	1	20
"	Carne de berbece. .	—	80
100 kil.	Sĕu de vită prospĕt .	40	—
"	Sĕu de vită topit . .	62	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 20 Februarie n. 1907.

Renta ung. de aur 4%.	113 95
Renta de corône ung. 4%	95.35
Impr. căil. fer. ung. în aur $3^1/_2$% .	84.45
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% .	95.05
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	96.10
Impr. ung. cu premiĭ	201.50
Losurĭ pentru reg. Tiseĭ şi Seghedin .	151.50
Renta de hârtie austr. $4^2/_{10}$ . . .	99.10
Renta de argint austr. $4^2/_{10}$ . . .	99.05
Renta de aur austr. 4%	117.25
Renta de corône austr. 4% . . .	99.05
Bonurĭ rurale ungare $3^1/_2$% . . .	89.20
Losurĭ din 1860	155.10
Acţiĭ de-ale Băncei ung. de credit	17.61
Acţiĭ de-ale Băncei austr. de credit	837.—
Acţiĭ de-ale Băncei austro-ung. .	683.75
Napoleondorĭ.	19.09
Mărcĭ imperiale germane	$117.57^1/_2$
London vista	241.20
Paris vista.	95.45
Note italiene.	95.40

Cursul pieţei Braşov

Din 13 Februarie n. 1907.

	Cmp.		Vĕnd.
Bancnote rom.	Cmp. 18.92	Vĕnd.	18 96
Argint român	18.80	"	18.84
Napoleondori.	18.94	"	19 —
Galbeni	11.20	"	11.46
Mărcĭ germane	117.20	"	117 30
Lire turcescĭ	21.50	"	21.60
Scris. fonc. Albine 5%	101.—	"	102,—
Ruble Rusescĭ	2.53	"	2.58

„AURORA"

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Baia-Mare.

Concurs

Institutul de credit şi economii, societate pe acţii în Baia Mare (Nagy-Bánya) escrie concurs pentru ocuparea postului de contabil dotat în anul prim cu salar începător de 1200. cor. şi adaus de salar statorit de adunarea generală din profitul curat în înţelesul statutelor.

Reflectanţii la acest post au să dovedească, că au absolvat o şcoală comercială, superioară, că au destulă praxă pentru de a conduce contabilitatea institutului de sine stătători, că posed pe deplin in scris şi vorbit limba română şi maghiară. — Aceia, cari posed şi limba germână sunt preferiţi.

După un an de probă nou alesul va fi eventual declarat de funcţionar definitiv.

Recursele sunt de a se înainta până la 10 n. Februrie a. c., ear postul e de ocupat imediat după alegere.

Baia-Mare, (Nagy-Bánya) la 30 n. Ianuar 1907.

Direcţiunea.